

**ЗАТВЕРДЖЕНО**  
**постановою Кабінету Міністрів України**  
**від 21 серпня 2013 р. № 607**

**ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ**  
**початкової загальної освіти для дітей з особливими**  
**освітніми потребами**  
**Загальна частина**

Цей Державний стандарт визначає вимоги до рівня освіченості дітей з особливими освітніми потребами на рівні початкової загальної освіти.

Цей Державний стандарт розроблений на основі [Державного стандарту початкової загальної освіти](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 р. № 462 (Офіційний вісник України, 2011 р., № 33, ст. 1378), є базовим інструментом реалізації конституційного права на освіту дітей з особливими освітніми потребами.

Державний стандарт визначає оптимальний зміст та обсяг навчального навантаження для дітей з особливими освітніми потребами у поєднанні з відповідною корекційно-розвитковою роботою.

В основу Державного стандарту покладено особистісно орієнтований, компетентнісний та соціокультурний підходи.

У цьому Державному стандарті терміни вживаються у такому значенні:

діти з особливими освітніми потребами - діти сліпі та із зниженим зором, глухі та із зниженим слухом, з тяжкими порушеннями мовлення, із затримкою психічного розвитку, з порушеннями опорно-рухового апарату, розумовою відсталістю, діти із складними вадами розвитку (у тому числі діти з розладами аутичного спектру), навчання і виховання яких здійснюється у спеціально створених умовах;

корекційно-розвиткова робота - здійснення комплексу заходів із системного психолого-педагогічного супроводження дітей з особливими освітніми потребами у процесі навчання та виховання, що спрямований на корекцію порушень шляхом розвитку пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери, мовлення, особистості дитини;

білінгвальне (двомовне) навчання дітей глухих та із зниженим слухом - цілеспрямований педагогічний процес організації та стимулювання активної навчально-пізнавальної діяльності дітей глухих та із зниженим слухом, спрямованої на оволодіння знаннями, вміннями і навичками, розвиток творчих здібностей, світогляду, морально-етичних поглядів та переконань з використанням засобів інтеграції словесної та жестової мов. Білінгвальне (двомовне) навчання організовується за принципами індивідуалізації та диференціації, права вибору засобів та форм інтеграції словесної та жестової мов;

життєва компетентність - здатність дитини з особливими освітніми потребами застосовувати на практиці знання, досвід, суспільні цінності, базові навички комунікації і соціально-побутової адаптації, набуті у процесі навчання та комплексної реабілітації.

В основу Державного стандарту покладено інноваційний підхід до навчання дітей з особливими освітніми потребами:

інклюзивне та інтегроване навчання;

білінгвальне (двомовне) навчання дітей глухих та із зниженим слухом (уведення української жестової мови як навчального предмета та засобу навчання);

формування життєвої компетентності у процесі навчання та реабілітації дітей з особливими освітніми потребами;

формування життєвої компетентності у дітей з розумовою відсталістю як умови їх соціальної інтеграції, здатності застосовувати здобуті знання і вміння у практичній життєдіяльності.

Державний стандарт складається із:

[Базового навчального плану початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами](#) (далі - Базовий навчальний план) згідно з додатком;

загальної характеристики інваріантної та варіативної складових змісту початкової загальної освіти дітей з особливими освітніми потребами;

державних вимог до рівня загальноосвітньої підготовки таких дітей.

### **Базовий навчальний план**

Базовий навчальний план згідно з додатком визначає зміст і структуру початкової загальної освіти дітей з особливими освітніми потребами за допомогою інваріантної і варіативної складових, якими встановлюється погодинне співвідношення між освітніми галузями; гранично допустиме тижневе навантаження на учнів; загальнотижнева кількість годин за освітніми галузями та загальнотижнева кількість годин для проведення корекційно-розвиткової роботи.

Інваріантна складова Базового навчального плану формується на державному рівні і є обов'язковою для всіх загальноосвітніх навчальних закладів незалежно від їх підпорядкування, типу і форми власності. Змістове наповнення освітніх галузей інваріантної складової визначається Державним стандартом початкової загальної освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України 20 квітня 2011 р. № 462.

Інваріантна складова передбачає проведення корекційно-розвиткової роботи. Напрями такої роботи та відповідне їй змістове наповнення визначаються з урахуванням особливостей психофізичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами.

Кожна освітня галузь передбачає обов'язкову корекційно-розвиткову роботу.

Варіативна складова Базового навчального плану формується навчальним закладом з урахуванням особливостей регіону, типу закладу, індивідуальних освітніх потреб дітей з особливими освітніми потребами.

### **Освітня галузь “Мови і літератури”**

Зміст освітньої галузі “Мови і літератури” для дітей глухих та із зниженим слухом реалізується з урахуванням таких особливостей:

мовний компонент “Мова навчання (українська мова, мови національних меншин)” поділяється на складові компоненти “Українська словесна мова (словесні мови національних меншин) як мова навчання” та “Українська жестова мова як мова навчання”;

мовний компонент “Мова вивчення (українська мова, мови національних меншин)” поділяється на складові компоненти “Українська словесна мова (словесні мови національних меншин) як мова опанування” та “Українська жестова мова як мова опанування”;

визначається місце словесної та жестової мови у навчальному процесі, а саме: словесна мова як основна мова навчання (жестова мова як мова опанування); жестова мова як основна мова навчання (словесна мова як мова опанування);

у мовленнєвій лінії вид мовленнєвої діяльності “Аудіювання” замінений на вид “Сприймання та розуміння мовлення”. Також мовленнєву лінію доповнено новим видом мовленнєвої діяльності “Дактилювання”;

у компоненті “Українська словесна мова (словесні мови національних меншин) як мова опанування” вводиться діяльнісна лінія;

у компонентах “Українська жестова мова як мова навчання”, “Українська жестова мова як мова опанування” вводиться сурдоперекладна лінія.

З урахуванням особливостей розвитку та навчання дітей з розумовою відсталістю із змісту освітньої галузі “Мови і літератури” виключається змістова лінія “Іноземна мова”.

### **Освітня галузь “Математика”**

З урахуванням особливостей розвитку та навчання дітей з розумовою відсталістю до змісту освітньої галузі “Математика” вводиться змістова лінія “Дочислові уявлення та поняття”, змістова лінія “Числа. Дії з числами” замінюється на змістову лінію “Числа і арифметичні дії над ними”, змістові лінії “Математичні вирази. Рівності. Нерівності” та “Сюжетні задачі” спрощуються до змістової лінії “Арифметичні задачі”, максимально спрощується змістова лінія “Робота з даними”.

### **Освітня галузь “Здоров'я і фізична культура”**

До змісту галузі “Здоров'я і фізична культура” вводиться лінія “Лікувальна фізична культура” для дітей з вадами зору, порушеннями опорно-рухового апарату, мовлення, затримкою психічного розвитку та розумовою відсталістю.

Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки дітей визначаються за освітніми галузями “Мови і літератури”, “Математика”, “Природознавство”, “Суспільствознавство”, “Здоров'я і

фізична культура”, “Технології” та “Мистецтво”, зміст яких визначено [Державним стандартом початкової загальної освіти](#), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України 20 квітня 2011 р. № 462.

Оптимальний рівень загальноосвітньої підготовки дітей з особливими освітніми потребами забезпечується шляхом засвоєння змісту освітніх галузей у поєднанні з проведенням корекційно-розвиткової роботи.

### **Основні напрями корекційно-розвиткової роботи**

Зміст корекційно-розвиткової роботи визначається з урахуванням особливостей розвитку дітей з особливими освітніми потребами, мети, завдань та напрямів такої роботи.

Корекційно-розвиткова робота спрямована на:

розвиток зорового або слухового сприймання, мовлення, пізнавальної діяльності, психофізичний, соціально-комунікативний розвиток дітей з особливими потребами, формування в них навичок просторового, соціально-побутового орієнтування тощо;

розвиток навичок саморегуляції та саморозвитку дітей шляхом взаємодії з навколишнім природним середовищем з урахуванням наявних знань, умінь і навичок комунікативної діяльності і творчості;

формування компенсаційних способів діяльності як важливої умови підготовки дітей з особливими освітніми потребами до навчання у загальноосвітній школі;

створення умов для соціальної реабілітації та інтеграції дітей з особливими освітніми потребами, розвиток їх самостійності та життєво важливих компетенцій.

	Додаток до Державного стандарту
--	------------------------------------

## **БАЗОВИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами**

Найменування освітньої галузі	Кількість годин у класах на тиждень					
	підготовчий	1	2	3	4	разом

*Для дітей сліпих та із зниженим зором*

Інваріантна складова

Мова та література	7	7	7	7	7	35
Математика	4	4	4	4	4	20
Природознавство	2	2	2	2	2	10
Суспільствознавство				1	1	2
Здоров'я і фізична культура	2	3	3	3	3	14
Технології	1	1	1	1	1	5
Мистецтво	2	2	2	2	2	10
<b>Усього</b>	<b>18</b>	<b>19</b>	<b>19</b>	<b>20</b>	<b>20</b>	<b>96</b>

Корекційно-розвиткова робота (у тому числі заняття з лікувальної фізкультури, ритміки)	11	12	13	13	13	62
--	----	----	----	----	----	----

Варіативна складова

Додаткові години, передбачені для вивчення предметів освітніх галузей та курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	2	1	2	2	2	9
---	---	---	---	---	---	---

Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня (без урахування годин, передбачених для проведення корекційно-розвиткової роботи)	20	20	21	22	22	105
---	----	----	----	----	----	-----

Сумарна кількість годин інваріантної та варіативної складових змісту освіти	31	32	34	35	35	167
---	----	----	----	----	----	-----

Найменування освітньої галузі	Кількість годин у класах на тиждень					
	підготовчий	1	2	3	4	разом

*Для глухих дітей*

Інваріантна складова

Мова та література	8	8	8	8	8	40
--------------------	---	---	---	---	---	----

Математика	4	4	4	4	4	20
------------	---	---	---	---	---	----

Природознавство	1	1	2	2	2	8
-----------------	---	---	---	---	---	---

Суспільствознавство				1	1	2
---------------------	--	--	--	---	---	---

Здоров'я і фізична культура	2	3	3	3	3	14
-----------------------------	---	---	---	---	---	----

Технології	2	2	2	2	2	10
------------	---	---	---	---	---	----

Мистецтво	1	1	1	1	1	5
-----------	---	---	---	---	---	---

Усього	18	19	20	21	21	99
--------	----	----	----	----	----	----

Корекційно-розвиткова робота (у тому числі заняття з лікувальної фізкультури, ритміки)	15	16	16	16	16	79
--	----	----	----	----	----	----

Варіативна складова

Додаткові години, передбачені для вивчення предметів освітніх галузей та курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	1	1	1	1	1	5
---	---	---	---	---	---	---

Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня (без урахування годин, передбачених для проведення корекційно-розвиткової роботи)	20	20	21	22	22	105
---	----	----	----	----	----	-----

Сумарна кількість годин інваріантної та варіативної складових змісту освіти	34	36	37	38	38	183
---	----	----	----	----	----	-----

Найменування освітньої галузі	Кількість годин у класах на тиждень					
	підготовчий	1	2	3	4	разом

*Для дітей із зниженим слухом*

**Інваріантна складова**

Мова та література	8	8	8	8	8	40
Математика	4	4	4	4	4	20
Природознавство	2	2	2	2	2	10
Суспільствознавство				1	1	2
Здоров'я і фізична культура	2	3	3	3	3	14
Технології	1	1	1	1	1	5
Мистецтво	1	1	1	1	1	5
<b>Усього</b>	<b>18</b>	<b>19</b>	<b>19</b>	<b>20</b>	<b>20</b>	<b>96</b>
Корекційно-розвиткова робота (у тому числі заняття з лікувальної фізкультури, ритміки)	17	18	18	18	18	89

**Варіативна складова**

Додаткові години, передбачені для вивчення предметів освітніх галузей та курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	2	1	2	2	2	9
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня (без урахування годин, передбачених для проведення корекційно-розвиткової роботи)	20	20	21	22	22	105
Сумарна кількість годин інваріантної та варіативної складових змісту освіти	37	38	39	40	40	194

Найменування освітньої галузі	Кількість годин у класах на тиждень					
-------------------------------	-------------------------------------	--	--	--	--	--

	підготовчий	1	2	3	4	разом
--	-------------	---	---	---	---	-------

*Для дітей з тяжкими порушеннями мовлення*

Інваріантна складова

Мова та література	7	7	7	7	7	35
Математика	4	4	4	4	4	20
Природознавство	2	2	2	2	2	10
Суспільствознавство				1	1	2
Здоров'я і фізична культура	2	3	3	3	3	14
Технології	1	1	1	1	1	5
Мистецтво	2	2	2	2	2	10
Усього	18	19	19	20	20	96
Корекційно-розвиткова робота (у тому числі заняття з лікувальної фізкультури, ритміки)	10	12	12	12	12	58

Варіативна складова

Додаткові години, передбачені для вивчення предметів освітніх галузей та курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	2	1	2	2	2	9
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня (без урахування годин, передбачених для проведення корекційно-розвиткової роботи)	20	20	21	22	22	105
Сумарна кількість годин інваріантної та варіативної складових змісту освіти	30	32	33	34	34	163

Найменування освітньої галузі	Кількість годин у класах на тиждень					
	підготовчий	1	2	3	4	разом

*Для дітей із затримкою психічного розвитку*

Інваріантна складова

Мова та література	7	7	7	7	7	35
Математика	4	4	4	4	4	20
Природознавство	2	2	2	2	2	10

Суспільствознавство				1	1	2
Здоров'я і фізична культура	2	3	3	3	3	14
Технології	1	1	1	1	1	5
Мистецтво	2	2	2	2	2	10
<u>Усього</u>	18	19	19	20	20	96
Корекційно-розвиткова робота (у тому числі заняття з ритміки)	10	10	10	10	10	50

#### Варіативна складова

Додаткові години, передбачені для вивчення предметів освітніх галузей та курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	2	1	2	2	2	9
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня (без урахування годин, передбачених для проведення корекційно-розвиткової роботи)	20	20	21	22	22	105
Сумарна кількість годин інваріантної та варіативної складових змісту освіти	30	30	31	32	32	155

Найменування освітньої галузі	Кількість годин у класах на тиждень					
	підготовчий	1	2	3	4	разом

*Для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату*

#### Інваріантна складова

Мова та література	7	7	7	7	7	35
Математика	4	4	4	4	4	20
Природознавство	2	2	2	2	2	10
Суспільствознавство				1	1	2
Здоров'я і фізична культура	2	3	3	3	3	14
Технології	1	1	1	1	1	5
Мистецтво	2	2	2	2	2	10
<u>Усього</u>	18	19	19	20	20	96

Корекційно-розвиткова робота (у тому числі заняття з лікувальної фізкультури)	9	9	9	9	9	45
---	---	---	---	---	---	----

Варіативна складова

Додаткові години, передбачені для вивчення предметів освітніх галузей та курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	2	1	2	2	2	9
---	---	---	---	---	---	---

Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня (без урахування годин, передбачених для проведення корекційно-розвиткової роботи)	20	20	21	22	22	105
---	----	----	----	----	----	-----

Сумарна кількість годин інваріантної та варіативної складових змісту освіти	29	29	30	31	31	150
---	----	----	----	----	----	-----

Найменування освітньої галузі	Кількість годин у класах на тиждень					
	підготовчий	1	2	3	4	разом

*Для розумово відсталих дітей*

Інваріантна складова

Мова та література	7	7	7	7	7	35
--------------------	---	---	---	---	---	----

Математика	4	4	4	4	4	20
------------	---	---	---	---	---	----

Природознавство	2	2	2	2	2	10
-----------------	---	---	---	---	---	----

Суспільствознавство				1	1	2
---------------------	--	--	--	---	---	---

Здоров'я і фізична культура	3	3	3	3	3	15
-----------------------------	---	---	---	---	---	----

Технології	1	1	1	1	1	5
------------	---	---	---	---	---	---

Мистецтво	2	2	2	2	2	10
-----------	---	---	---	---	---	----

Усього	19	19	19	20	20	97
--------	----	----	----	----	----	----

Корекційно-розвиткова робота (у тому числі заняття з лікувальної фізкультури, ритміки)	8	8	8		8	40
--	---	---	---	--	---	----

Варіативна складова

Додаткові години, передбачені для вивчення предметів освітніх галузей та курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	1	1	2	2	2	8
---	---	---	---	---	---	---



Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня (без урахування годин, передбачених для проведення корекційно-розвиткової роботи)	20	20	21	22	22	105
Сумарна кількість годин інваріантної та варіативної складових змісту початкової освіти	28	28	29	30	30	145